

Bildande av Hugelstaskogens naturreservat i Eskilstuna kommun

Beslutat av kommunfullmäktige 2025-12-11 § 215

Eskilstuna kommuns beslut

Eskilstuna kommun beslutar att förklara det område som framgår av den röda linjen i beslutskarta, bilaga 1, som naturreservat. Syfte för naturreservatet redovisas nedan. Beslutet fattas med stöd av 7 kapitlet 4 § miljöbalken. Reservatets gränser märks ut i fält.

Naturreservatets namn ska vara Hugelstaskogens naturreservat.

För att tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Eskilstuna kommun med stöd av 7 kapitlet 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken med mera, att angivna inskränkningar och intrång ska gälla i reservatet (se rubrik Reservatsföreskrifter).

Eskilstuna kommun fastställer i enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken med mera, bifogad skötselplan, bilaga 2, för naturreservatets långsiktiga vård.

Beslutet riktar sig till allmänheten samt fastighetsägare och innehavare av särskild rätt vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom naturreservatsområdet.

Syftet med reservatet

Syftet med Hugelstaskogens naturreservat är att bevara och utveckla biologisk mångfald och att skydda, vårda och utveckla områdets ekosystem och värdefulla naturmiljöer. Naturmiljöerna består av hållmarks- och tallskogar, blandskogar, lövskogar, tallmyrar, lundartad bäckravin, sumpskogar och en mindre tjärn. Syftet är också att inom ramen för bevarande av biologisk mångfald och naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftsliv.

Syftet ska nås genom att en andel tallskog, barrskog och lövskog ska utvecklas för att få en varierad åldersstruktur av både löv- och barrträd med en hög maximal trädålder. Döda stående och liggande träd i olika nedbrytningsstadier ska finnas.

Naturreservatet undantas från skogsbruk och utvecklas genom naturliga processer, samt åtgärder som luckhuggning, ringbarkning, skapande av död ved, frihuggning av enskilda träd av asp, ek och tall. Livsmiljöer i form av dikespåverkade myrar och skogar samt påverkade vattendrag ska kunna återställas

eller skapas. Åtgärder för att bevara och stärka livsmiljöer för skyddade och rödlistade arter ska vidtas. För att nå syftet för friluftslivet behöver anordningar för friluftslivet anläggas. Friluftsanordningarna ska underhållas och utvecklas.

Reservatsföreskrifter

A. Inom naturreservatet gäller följande inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden. Inom naturreservatet är det inte tillåtet att:

1. gräva, dika, schakta, spränga, borra, utfylla, tippa eller utföra mekanisk markbearbetning
2. avverka, gallra, röja, plantera eller ta bort eller skada levande eller döda träd och buskar såväl stående som liggande
3. anlägga väg, parkering eller asfaltera befintliga grusvägar
4. framföra motordrivet fordon i terrängen
5. upplåta mark för camping eller uppställningsplats för husvagnar, husbilar eller andra fordon och maskiner
6. dra fram ledning i mark, vatten och luft
7. uppföra byggnad, mast, torn eller annan anläggning
8. anordna upplag
9. införa för området främmande växter eller djur
10. uppföra nya jakttorn, röja nya siktgator eller stödutfodra vilt

Förbuden i A-föreskrifterna har beslutats med stöd av 7 kapitlet 5 § andra stycket miljöbalken.

B. För att tillgodose syftet med reservatet förpliktar Eskilstuna kommun, ägare och innehavare av särskild rätt att tåla att följande åtgärder genomförs inom reservatet:

1. utmärkning av naturreservatets gränser och leder samt uppsättning av informations- eller vägvisningsskyltar och övriga upplysningsskyltar
2. uppförande och underhåll av anläggningar för friluftslivet som vandringsleder, rastplatser, grillplatser och spänger samt liknande
3. naturvårdande skötsel som gallring, röjning, frihuggning, ringbarkning, kvarlämnande och skapande av död ved, myrslätter, samt restaurering av lövskogar
4. genomföra fysisk och hydrologisk restaurering och skapande av våtmarker, småvatten, vattendrag samt dikespåverkade skogar

5. undersökningar, dokumentation eller uppföljning av växt- och djurliv av förvaltningsåtgärder samt av mark- och vattenförhållanden och uppföljning
6. begränsa och/eller förhindra storskaliga angrepp av åttatandad granbarkborre genom utplacering av fällor, utläggning av fångstvirke, fällning och barkning av angripna granar, rotkapning och barkning av vindfällda granar. Fällda träd ska i första hand lämnas i naturreservatet, men fällda färskt angripna träd kan i undantagsfall transporteras ut om områdets prioriterade bevarandevärden påtagligt hotas
7. bekämpning av invasiva arter eller främmande arter vid behov.

Bestämmelserna i B-föreskrifterna har beslutats med stöd av 7 kapitlet 6 § miljöbalken.

C. Eskilstuna kommun beslutar att utöver vad som annars gäller ska följande föreskrifter om rätten att färdas och vistas inom reservatet gälla. Inom naturreservatet är det inte tillåtet att:

1. hacka, gräva eller på annat sätt skada markytan eller fast naturföremål
2. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar
3. skada vegetation genom att gräva upp växter eller ta bort mossor, lavar eller vedlevande svampar
4. göra upp eld annat än på anordnad grillplats
5. campa i mer än två dygn i följd
6. ställa upp husvagn
7. utanför väg framföra motordrivet fordon i terrängen
8. medföra okopplad hund eller annat husdjur

Utan kommunens tillstånd är det förbjudet att:

9. Anordna större tävlingar eller liknande verksamheter med fler än 50 personer, med undantag av aktiviteter som ordnas av skolor och förskolor för dess elever.

Förbuden i C-föreskrifterna (ordningsföreskrifterna) har beslutats med stöd av 7 kapitlet 30 § miljöbalken och 22 § första stycket förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken med mera.

D. Undantag från föreskrifterna

1. Föreskrifterna under A och C får inte utgöra hinder för att utföra de åtgärder som behövs för reservatets vård, skötsel, uppföljning eller dokumentation av växt- och djurliv samt mark- och vattenförhållanden. Det får heller inte utgöra hinder för att utföra åtgärder för friluftslivets

behov och det som framgår av B-föreskrifterna för att tillgodose syftet med naturreservatet. Föreskrifterna under A och C får inte utgöra ett hinder för trädfällning och röjning av sly om risk för skada på fornlämningar föreligger.

2. Innehavare av ledningsrätt får utföra normalt underhåll av befintlig ledning och ledningsgata samt akut reparation av ledning. Vid akut reparation av ledning får vid behov en tillfällig körväg upprättas.
3. Väghållaren får underhålla befintlig väg och dess vägområde.
4. Framförande av motordrivet fordon gäller inte för fyrhjuling eller fordon som inte ger långsiktigt bestående skador på mark eller vegetation vid uttransport av fällt vilt i samband med jakt.
5. Rättighetshavare får underhålla befintliga jakttorn samt befintliga sikt- och skjutgator för jakt genom försiktig röjning och sätta upp snitslar fram till jaktpass.
6. Rättighetshavare får vid ordinarie jakttid, framföra lös jakthund, vid jakt eller jaktträning.
7. Föreskrifterna under C ska inte utgöra hinder att för artbestämning samla enstaka individer av ryggradslösa djur eller enstaka exemplar av kryptogamer.
8. Undantag från föreskrift C3 medges för naturpedagogisk verksamhet inom ramen för Eskilstuna kommuns naturskoleverksamhet.

Skälen för beslut

Beskrivning av området - bevarandevärden

Skälet för att bilda naturreservat är att området utgörs av äldre tallskog, sumpskogar, lundartad bäckravin och skogsområden med äldre aspar samt skogar med skyddsvärda djur och växter. Syftet med beslutet är att åstadkomma ett ändamålsenligt skydd mot åtgärder som skadar områdets bevarandevärden.

Naturtyperna i reservatet ingår i en grön infrastruktur för arter knutna till tallskogsmiljöer. Det innebär goda förutsättningar för en stor andel av de hotade och skyddskrävande arter som lever i denna naturtyp att kunna leva vidare i landskapet i livskraftiga bestånd. I översiktsplan från år 2021 har området pekats ut för den gröna infrastrukturen och ett ställningstagande är att säkra de mest värdefulla områdena ur biologisk synpunkt som naturreservat eller biotopskydd. En del av området är utpekad som ett lokalt naturvärde med hållmarkstallskogar och lundartad ravin (Eskilstuna kommun, 2022).

Hugelstaskogen präglas till stor del av hållmarkstallskog, slänter och mellanliggande sänkor där ett delvis anpassat skogsbruk bedrivits och rikligt med överståndare har lämnats kvar. Idag finns ett rikt uppslag av lövträd. Mellan hållmarkstallskogarna finns även slänter och sänkor där granen blir mer påtaglig. På ett av de mer högre belägna partierna finns en mindre tjärn och mot åkermark i nordväst finns en lundartad bäckravin med rik flora.

Åldern på hällmarkstallskogen varierar kring 120 år och uppåt, det finns gott om tallar som troligen är mellan 150 och 200 år. De äldsta träden bedöms vara över 200 år. Historiska kartor visar på lång kontinuitet med barrskog.

Området besöks för svamp- och bärplockning, promenader, naturstudier, travträning och grillning vid den lilla tjärnen.

Skötselplan

För att bevara och utveckla naturvärdena krävs återkommande skötselinsatser.

I skötselplanen (bilaga 2) framgår de mål och riktlinjer som krävs för områdets långsiktiga vård. Skötselplanen har beslutats med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd.

Förvaltare för naturreservatet ska vara Eskilstuna kommun.

Lämplig användning av markområde

Kommunen bedömer att skogsbruk, exploateringar, andra arbetsföretag eller anläggningar inte går att förena med bevarande av områdets höga naturvärden. Detta är därför enligt kommunens uppfattning ett område som i enlighet med 1 kapitlet 1 § miljöbalken bör skyddas i form av naturreservat enligt 7 kapitlet 4 § miljöbalken.

Eskilstuna kommun har, i enlighet med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kapitlet miljöbalken, prövat och funnit att bildandet av Hugelstaskogens naturreservat är förenligt med en, från allmän synpunkt, lämplig användning av markområdet och att beslutet, i enlighet med 7 kapitlet 8 § miljöbalken, inte strider mot en detaljplan eller områdesbestämmelser. Beslutet bedöms även förenligt med gällande översiktsplan.

Intresseprövning

Eskilstuna kommun har i enlighet med 7 kapitlet 25 § miljöbalken prövat och funnit att bildandet av Hugelstaskogens naturreservat inte går längre i inskränkning av enskilds rätt att använda mark och vatten, än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Konsekvensutredning av påverkan av beslutet på allemansrätten

Eskilstuna kommun ska enligt förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, i den omfattning det behövs, göra en konsekvensutredning av hur allemansrätten påverkas genom beslutet om naturreservat. Eskilstuna kommun gör bedömningen att naturreservatsbildningen inte medför negativa konsekvenser för vistelse och färd i naturreservatet. Ordningsföreskrifterna ska samtidigt leda till att reservatets syfte tillgodoses.

Agenda 2030, miljökvalitetsmål och ekosystemtjänster

Bildandet av Hugelstaskogens naturreservat är en del av uppfyllandet av Agenda 2030 (mål 13 – Bekämpa klimatförändringarna; mål 15 – Ekosystem och biologisk mångfald) och av miljökvalitetsmålen Levande skogar, Ett rikt växt och djurliv samt God bebyggd miljö om vilket Sveriges riksdag och regering beslutat.

Eskilstuna kommun bedömer att Hugelstaskogens naturreservat ger ett positivt bidrag till följande ekosystemtjänster: Den producerande ekosystemtjänsten livsmedel (kött från vilt, svamp), de reglerande ekosystemtjänsterna klimatreglering (kolinbindning) och kvarhållande av vatten i landskapet vid kraftiga regn och snösmältning, de kulturella ekosystemtjänsterna friluftsliv, rekreation och hälsa, samt de understödjande ekosystemtjänsterna ekologiska samspel och livsmiljöer. Ett negativt bidrag ges till den producerande ekosystemtjänsten fiberråvaror (virke, massaved med mera).

Ärendets handläggning

Beskrivning av ärendet

Områdets naturvärden blev kända i samband med en tillståndsprövning av utökande av bergtäkt på fastighet Kafjärdsskogen 1:2. Området ligger i direkt anslutning till kommunalt utpekad intresse för naturvård. Området används flitigt framför allt av de boende i Odlaren. Kommunen menar att en bergtäkt skulle påverka friluftslivet och befintliga naturvärden negativt och förhindra kommunens planer på att utveckla Odlaren som ett bostadsområde. Kommunen fattade beslut om ett interimistiskt förbud år 2022 för att utreda området som naturreservat. Naturvårdsverket godkände förslaget till Hugelstaskogens naturreservat år 2025 och meddelade förhandsbesked för markåtkomstbidrag i januari 2025. Under hela processen har kommunen haft samråd i form av dialog och rådgivning med länsstyrelsen.

Remiss

Eskilstuna kommun har remitterat förslag till bildande av Hugelstaskogens naturreservat till sakägare och berörda myndigheter som därmed har haft möjlighet att yttra sig över förslag till områdesgränser, föreskrifter samt skötselplan.

Länsstyrelsen i Södermanlands län tillstyrker Eskilstuna kommuns förslag till beslut om bildande, och fastställande av skötselplan, avseende Hugelstaskogens naturreservat.

Botaniska sällskapet i Stockholm är positiva till inrättande av Hugelstaskogens naturreservat och skriver bland annat att det kommer att bli ett värdefullt tillskott för såväl den biologiska mångfalden som för friluftslivets intressen.

Skogsstyrelsen ser positivt på bildandet av Hugelstaskogens naturreservat.

Sveriges geologiska undersökning (SGU) avstår från att yttra sig i ärendet.

Hugelsta jaktlag ställer sig positiva till att Hugelsta naturreservat inrättas, men har önskemål om förtydliganden och tillägg som rör tydlighet kring skyltning, regler för hundhållning, information till allmänheten samt hantering av befintliga jaktanordningar. Eskilstuna kommun tillmötesgår Hugelsta jaktlags önskemål.

Riksantikvarieämbetet är i grunden positiva till Eskilstuna kommuns förslag om att bilda Hugelstaskogens naturreservat, men anser att kulturmiljöaspekterna är otillräckligt behandlade i det nuvarande förslaget. Eskilstuna kommun tillmötesgår

förtydliganden och tillägg i forskrifter och skötselplan för att säkerställa ett långsiktigt skydd av områdets värden kopplat till fornlämningar.

Riksantikvarieämbetet framför också önskemål om att en kulturmiljöanalys genomförs, att reservatets syfte ska omfatta även kulturhistoriska värden och att reservatet bildas som ett kombinerat kultur- och naturreservat. Eskilstuna kommun bemöter önskemålen som följer: Att skydda och vårda kulturmiljöer är minst lika viktigt som skydd och bevarande av biologisk mångfald, ekosystem och invånarnas tillgång till friluftsliv och rekreation. I gällande område finns fornlämningar i mycket begränsad omfattning. Med anledning av detta ser kommunen det inte relevant att reservatet bildas som ett kombinerat kultur- och naturreservat eller att skriva in kulturmiljöernas skydd och bevarande beträffande syfte och skötsel för vårdande och utvecklande av dessa fornlämningar.

Följande tillägg har genomförts till följd av inkomna synpunkter.

Tillägg under A-föreskrifterna:

8. uppföra nya jakttorn, röja nya siktgator eller stödutfodra vilt

Tillägg under D-föreskrifterna:

Föreskrifterna under A och C får inte utgöra ett hinder för trädfällning och röjning av sly om risk för skada på fornlämningar föreligger.

Rättighetshavare får underhålla befintliga jakttorn samt befintliga sikt- och skjutgator för jakt genom försiktig röjning och sätta upp snitslar fram till jaktpass.

Rättighetshavare får vid ordinarie jakttid, framföra lös jakthund, vid jakt eller jaktråning.

Undantag från föreskrift C3 medges för naturpedagogisk verksamhet inom ramen för Eskilstuna kommuns naturskoleverksamhet.

Tillägg i skötselplanen:

Tillägg under UPPGIFTER OM NATURTYPER OCH

BEVARANDEVÄRDEN, Kulturhistoriska: Biologiskt kulturarv finns i form av en myrslåtter.

Tillägg under rubriken BESKRIVNING AV OMRÅDETS SKÖTSEL, Generella riktlinjer, Fornlämningar och kulturhistoriska lämningar:

- Kulturhistoriska lämningar ska hållas synliga och fria från vedartad igenväxningsvegetation
- Informationsskylt om kultur eller fornlämningen får sättas upp i dess omedelbara närhet.
- Vid behov, kan röjning eller slåtter göras för att gynna eventuella hävdgynnade arter på myren som tidigare har hävdats.

Vid skötselåtgärder ska kulturhistoriska lämningar samt området runt om dessa särskilt beaktas. Röjning, gallring och avverkning kräver inte tillstånd enligt

kulturmiljölagen, under förutsättning att den sker på ett sådant sätt att lämningarna inte skadas eller förändras. Det innebär till exempel att:

- Eventuell körning med skogsmaskin ska ske på tjälad mark eller under sådana väderförhållanden så att markskador inte uppstår.
- Körning är inte tillåten på synliga kulturhistoriska komponenter eller i dess omedelbara närhet.
- Träd skall fällas ut från lämningen för att undvika släpskador.
- Kulturhistoriska lämningar ska grovrensas på kvistar och annat skogsavfall.
- Om kulturhistoriska lämningar och/eller fornynd påträffas ska arbetet omedelbart avbrytas till den del som gäller fyndet och/eller lämningen samt området närmast detta/denna. Anmälan ska omedelbart göras till Länsstyrelsen.

Tillägg under rubriken BESKRIVNING AV OMRÅDETS SKÖTSEL, Skötselområde 1, 2, 4, 5 och 8, Åtgärder, Löpande: Fornlämning hålls fri från vedartad igenväxningsvegetation (skötselområde 1, 2, 4 och 8) och fornlämningen som utgörs av en färdväg hålls framkomlig och fri från sly (skötselområde 5).

Tillägg under rubriken BESKRIVNING AV OMRÅDETS SKÖTSEL, Jakt: Vid samjakt informeras besökare genom skyltning i området. Hundar ska hållas kopplade året runt. Undantag gäller endast för hundar som deltar i jakt eller används av jakträttsinnehavaren för jaktträning.

Uppgifter om naturreservatet

Reservatets namn	Hugelstaskogen
Naturvårdsregister ID	1135929
Kommun	Eskilstuna
Församling/socken	S:t Johannes/Eskilstuna
Lägesbeskrivning	Cirka 5 km öster om Eskilstuna
Naturgeografisk region	Svealands sprickdalsterräng med lerslättsdalar och sjöbäcken
Areal	Cirka 112 ha, varav cirka 95,1 ha produktiv skogsmark
Fastigheter (markägare)	Kafjärdsskogen 1:2 (Sveaskog), Grönsta 1:17 (Eskilstuna kommun)
Naturvårdsförvaltare	Eskilstuna kommun

Upplysningar

Beslutet att bilda naturreservatet gäller från den dag det vunnit laga kraft, med för föreskrifter meddelade med stöd av 7 kapitlet 30 § miljöbalken, avdelning C, vilka gäller omedelbart.

Dispens från reservatsföreskrifterna får ges av Eskilstuna kommun enligt 7 kapitlet 7 § miljöbalken, om det finns särskilda skäl.

Fornlämningar är skyddade enligt 2 kap. kulturmiljölagen (1988:950).

Reservatet kommer att stakas ut och mätas in av kommunen.

Överklagan

Detta beslut kan överklagas av den som beslutet angår (se bilaga 3).

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Skötselplan
3. Hur du överklagar beslutet